

Toen steenkool koning was

Met veel plezier heb ik de afgelopen jaren een aantal keer een excursie voor studenten Sociale Geografie en Planologie naar Zuid-Wales mogen begeleiden. Zuid-Wales is een gebied wat de studenten op het eerste gezicht weinig aantrekkelijk lijkt ("wat is daar nou te doen, er zijn alleen maar schapen en heuvels...") maar wat bij nadere kennismaking zelfs de meest kritische student voor zich inneemt. Het is een gebied met grote tegenstellingen; van de snelgroeïende stedelijke as Swansea-Cardiff-Newport-Bristol, die steeds vaker wordt gevonden door (buitenlandse) investeerders, tot de noordelijker gelegen 'Rhondda Valleys', de oud-steenkoolvalleien waar de tijd soms lijkt stil te staan. Dit bezoek aan 'the Valleys' is altijd een van mijn favoriete onderdelen van de excursie, omdat datgene wat we tijdens de voorbereidende werkcolleges aan de studenten vertellen zo ontzettend goed te zien is als we met de bus door het landschap rijden en door de dorpen wandelen. Deze excursiedag leent zich namelijk uitstekend om de invloed van de mens op haar omgeving te laten zien.

Als je een kleine 200 jaar geleden de 'Rhondda Valleys' in was komen rijden, ook al was het toen waarschijnlijker dat je het gebied te voet zou betreden, dan zou je waarschijnlijk stuiten op hier en daar een boerderij of klein dorp gelegen in glooiende groene heuvels met daarop – daar zijn ze dan toch – wellicht een kudde schapen. Niets wat doet vermoeden dat dit gebied vanaf het midden van de 19e eeuw compleet zou veranderen tot een van de belangrijkste steenkoolgebieden van de wereld. Met de vondst van de eerste steenkool kwam de industriële ontwikkeling van de Rhondda Valleys in een stroomversnelling, met een exponentiële toename van het aantal steenkoolmijnen in het gebied waarmee via schachtmijnbouw de steenkool uit de grond werd gehaald. Deze periode wordt ook wel 'King Coal' genoemd, omdat het gehele dagelijks leven in de dorpen in Rhondda's in het teken stond van het mijnen en verkopen van steenkool. Het boek *'How green was my valley'* van de Welshe schrijver Richard Llewellyn beschrijft op indrukwekkende wijze hoe de gemeenschap van mijnwerkers in die tijd samenleefde. Het was zwaar en gevaarlijk werk, maar de mannen pasten op elkaar en kregen relatief goed betaald. Ondanks de gevaren beneden in de mijn, waren de mannen trots op hun werk en veel kleine jongens keken uit naar de dag waarop ze zich met hun vader bij de mijnschacht mochten melden voor hun eerste dag. Het boek geeft ook een goed beeld van de manier waarop de mijnbouw het gebied tot op de dag van vandaag heeft getekend. Door de valleivorming in het gebied moesten (en moeten) alle functies in het dorp op een relatief klein oppervlak geconcentreerd worden. In het dal van de rivier concurreerden verschillende functies, zoals woningen, wegen en de fabrieken, om ruimte. Als er op een goed moment geen ruimte meer was in het dal, dan werd bijvoorbeeld de afval uit de mijnen maar opgeslagen tegen de steile hellingen van de heuvels, met alle bijhorende gevaren (de ramp in Aberfan in 1966 is hiervan het meest trieste voorbeeld).

COVERFOTO

Saluti da Rosignano Solvay
Bron: Simone Girlanda (Flickr)

INFOGRAPHIC

Vormgeving: Dieter Bruggeman naar Globaïa

De aanwezigheid van de steenkoolindustrie trok een zware wissel op het gebied. In het boek, dat gesitueerd is aan het begin van de 20e eeuw, ziet de hoofdpersoon, Huw Morgan, dat de rivier waar hij als klein jongetje in viste geheel vervuild is geraakt en er geen levend wezen meer in lijkt te wonen. Opvallend is dat de karakters uit het boek deze en andere ontwikkelingen wel zien, maar tegelijkertijd hun ogen ook sluiten voor de lange termijn gevolgen ervan. Pas als het steeds slechter gaat met de mijnen en de mijnwerkers uiteindelijk op straat komen te staan, gaan de mensen zich druk maken om de vervuiling die de mijnen teweeg hebben gebracht. Maar dan zijn er al haast onomkeerbare veranderingen aan de fysieke omgeving in de Welshe valleien aangebracht.

De ontwikkelingen uit dit boek en uit die tijd zijn ook op dit moment, in onze tijd op onze aarde aan de gang, zowel in als op de grond en in de atmosfeer. De invloed van de mens op systeem aarde is inmiddels zo 'zichtbaar' dat er gesproken wordt over de introductie van een nieuw geologisch tijdperk: het antropoceen. En persoonlijk denk ik dat alleen al de discussie over dit nieuwe tijdperk goede nieuwe inzichten voor ons mensen zal opleveren. Want ook al is de zware industrie vandaag de dag vertrokken uit de dorpen in the Rhondda Valleys, toch drukt het mijnverleden nog steeds haar stempel op het gebied, zowel in fysieke als sociaal-economische zin. En met de kennis van nu hadden de mensen toen misschien wel hele andere keuzes gemaakt? Of toch niet? Daarvoor is het in eerste instantie zaak om onze invloed als mensen op de planeet onder ogen te zien en te begrijpen. Ik denk dat het debat rondom het antropoceen een belangrijke stap in die richting is.

Marianne de Beer, Hoofdredactie AGORA